

Kulutamme luontoa enemmän kuin on turvallista

Helsingin Sanomat, Mielipide 14.2.2007

On ilo seurata, miten poliitikot vakuuttavat ymmärtävänsä, että ilmastonmuutosta täytyy hillitä. Ymmärretäänköhän myös, että ilmastonmuutos on vain yksi, vaikkakin tärkeä, seuraus luonnon ylikulutuksesta?

Ihmiset muuttavat ekosysteemeitä enemmän ja nopeammin kuin koskaan ennen. Tämä on jo heikentänyt useita meille välttämättömiä luonnon tuottamia ekosysteemipalveluita - ilmaston säätelyn ohella esimerkiksi uusiutuvia kalakantoja, eroosion ja tuholaisien torjuntamekanismeja sekä ilman ja veden luontaista puhdistumista. Äkillisten haitallisten elinympäristön muutosten todennäköisyys on kasvanut, ja maapallon nisäkäslajeista neljännes ja sammakkoeläimistä kolmannes on uhanalaisia. Näin tilannetta on arvioitu YK:n teettämässä, yli tuhannen tutkijan yhteistyönä syntyneessä Millennium Ecosystem Assessment -raportissa (www.maweb.org).

Ihmiskunta rapauttaa siis monella tavalla mahdollisuuksiaan tulla toimeen tulevaisuudessa. Talouden ja väestön kasvu kiihdyttävät kielteistä kehitystä.

Kasvun rajat 30 vuotta myöhemmin –raportissa on laskettu, kauanko luonnon kulutuksen kasvu voi jatkua. Raportin mukaan kasvun aiheuttamien haittojen vuoksi globaali keskimääräinen elinajanodote ja inhimillinen hyvinvointi alenevat vuoteen 2100 mennessä noin vuoden 1900 tasolle. Teollisuustuotannon lasketaan romahtavan nykyinenolla jo lähivuosikymmeninä.

Vaikkei menisi uhkakuvien tarkastelussa noin pitkälle, on selvää, että käytämme luontoa enemmän kuin on turvallista. Myös EU:n ympäristöohjelmassa todetaan, että maapallon luonnonvarat ja sen kyky käsitellä päästöjä ja jätteitä ovat rajalliset, ja nykykäyttö usein ylittää ympäristön sietokyvyn.

Lapsenlapsistaan kiinnostuneen poliitikon tai jokamiehen kannattaakin miettiä ilmaston suojeleminen ja luonnon ylikulutuksen vähentämistä rinnakkain. Ilmastonmuutoksen torjumiseksi esitetyt keinot voivat tällöin näyttäytyä uudessa valossa.

Ydinvoiman lisärakentamisella pyritään lähinnä jatkamaan nykyistä tuhlaavaa energiankäyttöä. Jätteenpolttoon investoiminen perustuu ajatukseen, että vielä vuosikymmeniä voimme käyttää niukentuvia luonnonvaroja lyhytikäisiin ja usein tarpeettomiin tuotteisiin.

Teknologiaa ympäristökysymysten ratkaisussa tarvitaan, aivan erityisesti energia- ja materiaalitehokkuuden lisäämisessä. Keskeisintä on kuitenkin toimintatapojen muutos. Esimerkiksi jätteiden synnyn ehkäisy (eli säästävän tuotannon ja kulutuksen) on todettu jätepolitiikan vaihtoehdoista parhaiten torjuvan myös ilmastonmuutosta.



Pääkaupunkiseudun
Kierrätyskeskus Oy
Tel./Fax +358 (0)9 310 88 710
Lönnrotinkatu 45
00180 Helsinki, Finland
www.uusi-elama.info



UUDENMAAN
YMPÄRISTÖKESKUS
NYLANDS
MILJÖCENTRAL



Pystyvätkö päättäjät luopumaan ajatuksesta, että teknologia riittää ratkaisemaan ongelmat? Toistaiseksi erilaisiin laitoksiin ollaan valmiita sijoittamaan rahaa monisatakertaisesti enemmän kuin toimintatapojen muutoksen edistämiseen esimerkiksi ympäristöneuvontaa ja –kasvatusta lisäämällä.

Taloudellisen ohjauksen uudistaminen on muutoinkin suuri haaste. Tällä hetkellä ympäristötietoinen kuluttaja joutuu maksamaan tuotteistaan enemmän kuin muut. Tämä ei ole loogista – eivätkö poliitikot haluakaan kannustaa meitä ympäristöä säästäviin valintoihin?

Mikäli luonnon tuhlausta ei ehdoin tahdoin haluta tukea, energian ja luonnonvarojen käyttöä pitäisi verottaa enemmän, työvoiman käyttöä vähemmän. Tämä suosisi laadukkaiden tuotteiden valmistusta, käsityötä, huolto-, korjaus-, vuokraus-, lainaus- ja ylläpitopalveluita, palvelumyyntiä, joukkoliikennettä ja monia muita sellaisia elinkeinoja, jotka kuluttavat ympäristöä vain vähän ja työllistävät. Talous siirtyisi materiaalivaltaisuudesta työvoimavaltaisuuden suuntaan.

Samalla kannattaisi miettiä perimmäisiä tavoitteitamme. Miten etsimme onnea rajallisessa maailmassa, jossa enemmän tavaraa merkitsee vähemmän luontoa, ja enemmän minulle merkitsee, että muille jää vähemmän?

Tutkimusten mukaan yleisimpiä onnellisuuden lähteitä ovat perhe, ystävät, terveys ja mielekäs tekeminen. Kulutusoravanpyörän rahoittamiseksi uhrataan usein ensimmäiseksi juuri nämä onnen avaimet. Olisiko toisin valitsemalla mahdollista saada jotain enemmän: aikaa tärkeille asioille ja ihmisille, yhteisöllisyyttä, mielenrauhaa – ja hyvä omatunto?

Entä miten valtio tukee kansalaisten onnellisuutta, joka lienee politiikan perimmäinen tavoite? Yhä ajatellaan, että talouskasvu ja kulutusvaihtoehtojen lisääntyminen tuovat hyvinvointia. Näin siitä huolimatta, että taloudelliselle tehokkuudelle uhrataan ”huonosti tuottava” työ, työn laatu ja ammattiyhteisö sekä ympäristö. Talouskasvua mittaava BKT kasvaa sitä enemmän, mitä suurempia summia joudutaan käyttämään tuhoutuneen ympäristön ja sosiaalisten ongelmien korjaamiseen. Tutkimusten mukaan suomalaisten onnellisuus on talouden kasvusta huolimatta pysynyt 70-luvun alusta alkaen jokseenkin samalla tasolla.

Ilmasto- ja ylikulutushaasteeseen vastaaminen on paljon laajempi asia kuin voimalan polttoaineen vaihto. Elämänarvojen ja –tapojen pohdinta ja totutun kyseenalaistaminen on vaikeaa mutta välttämätöntä. Samalla se voi olla myös suuri mahdollisuus.

Eija Koski
Uusi Elämä –hanke
Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy